

بچه‌داری زنان شاغل

بدون شک، بچه‌داری یکی از دشوارترین دغدغه‌های خانم‌های شاغل است که بعضی مواقع حتی آنها را مجبور به ترک کار به‌طور موقت یا دائم می‌کند. فرصت نگذاشتن برای فرزندان آنها را از نظر عاطفی هم دچار معضلات و خألهایی می‌کند و کودک یا نوجوان سعی می‌کند این خأله‌ها را با پناه بردن به تلفن همراه و شبکه‌های مجازی و وقت گذراندن با هم‌سن و سالانش پر می‌کند که در بعضی مواقع تبعات جبران‌ناپذیری به دنبال دارد.

مرخصی شیردهی

به دلیل اهمیت بالای تغذیه نوزادان با شیر مادر، از نظر قانونی شرایطی برای خانم‌ها شاغل در نظر گرفته شده و کارفرمایان ملزم به رعایت آن هستند تا آنها بتوانند در زمان اشتغال به کار هم بتوانند امر شیردهی فرزندان خود را انجام دهند. این مادران می‌توانند روزانه یک ساعت مرخصی برای شیر دادن به نوزادشان داشته باشند. اما اگر منزل یا مهد کودک محل نگهداری نوزاد در نزدیکی محل کار مادر باشد، او می‌تواند مرخصی مجاز یک ساعته را به سه نوبت تقسیم کند. علاوه بر این، مادرانی که نوزاد خود را با شیر مادر تغذیه می‌کنند، می‌توانند با توافق کارفرما، یک ساعت زودتر از ساعت مقرر کاری، محل کار خود را ترک کنند.

زنان کارگر

در کنار زنانی که در اداره‌ها مشغول به کار هستند، عده‌ای هم به دلایلی در کارخانه‌ها و کارگاه‌ها فعالیت می‌کنند که قانون برای آنها تسهیلاتی مقرر کرده است. از نظر قانونی، انجام کارهای خطرناک، دشوار و زیان‌آور و حمل بارهای سنگین خارج از توان زنان برای آنها ممنوع است. این قانون به منظور رعایت وضعیت جسمانی آنها وضع شده تا با انجام این قبیل کارها آسیب نبینند که درواقع نوعی حمایت از آنها به‌شمار می‌رود. حداکثر وزن مجازی که زنان کارگر مجاز به حمل آن هستند، ۲۰ کیلوگرم است. از سوی دیگر، برخلاف آنچه بیشتر در جامعه شاهد آن هستیم، قانونگذار، حقوق زنان کارگر را برابر با حقوق کارگران مرد قرار داده و در غیر این صورت، کارفرما متخلف محسوب می‌شود.

سن بازنشستگی

در بسیاری از کشورهای دنیا سن بازنشستگی برای زنان شاغل در مقایسه با مردان کم‌تر است و زودتر از موعد بازنشسته می‌شوند. در ایران هم طبق قانون، زنان پنج سال زودتر از مردان یعنی در ۵۵ سالگی می‌توانند بازنشسته شوند. در این میان، چنانچه زن شاغلی ۴۵ سال سن و ۳۰ سال هم سابقه کار دارد، می‌تواند تقاضای بازنشستگی کند. اما سن بازنشستگی برای زنان کارگر کمی متفاوت است به گونه‌ای که آنها به دلیل دشوار بودن کاری که می‌کنند، بعد از ۲۰ سال کار و ۴۲ سال سن و به این شرط که در طول فعالیت خود حق بیمه پرداخت کرده باشند، می‌توانند بازنشسته شوند. مدتی پیش در لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، ماده‌ای مطرح شد که خانم‌های شاغل بتوانند بعد از ۲۰ سال کار و ۵۰ سال سن، به اختیار بازنشسته شوند که مورد تصویب مجلس قرار نگرفت.

ساعت کاری

رهبر انقلاب چند سال پیش خطاب به دولت فرمودند: «دولت باید به خانم‌هایی که کار تمام وقت یا نیمه وقت را قبول کرده‌اند، با مرخصی‌ها، زمان بازنشستگی یا مدت زمان کار روزانه، کمک کند تا بتوانند به مسأله مادری برسند، به مسأله خانه‌داری برسند.» به همین منظور، در آذر ۹۵ بود که قانون کاهش ساعات کار خانم‌های شاغلی که شرایط خاص دارند، ابلاغ شد. براساس این قانون، ساعات کار هفتگی خانم‌هایی که به طور رسمی، پیمانی و قراردادی هفته‌ای ۴۴ ساعت در هفته کار می‌کنند اما به دلیل داشتن معلولیت شدید یا داشتن فرزند زیر شش سال یا همسر یا فرزندی که معلولیت شدید یا مبتلا به بیماری لاعلاج یا زنان سرپرست خانوار می‌توانند هفته‌ای ۳۶ ساعت کار کنند و در عوض از حقوق و مزایای ۴۴ ساعت کار هفتگی برخوردار شوند.

ندا اظهري

گزارش چارچوبداری درباره مشکلات و تسهیلات زنان شاغل

میان خانه و اداره

با صدای زنگ ساعت گوشی، سراسیمه از خواب می‌پرد. لقمه‌ای صبحانه می‌خورد، ظرف‌های نشسته را با سرعت نور می‌شوید. دخترش را که گنج خواب است به زور از رختخوابش جدا می‌کند و در آغوش می‌کشد و بوسه‌ای هم حواله گونه‌اش می‌کند. دقیقه‌ها پشت سر هم می‌دوند و او باز هم دیر به اداره می‌رسد. در مسیر، دخترش را به مادرش می‌سپارد تا در ساعات غیبتش در خانه، از او نگهداری کند. اینها تنها گوشه‌ای از زندگی یک خانم کارمند است که در کنار تمام وظایفی که در خانه به عنوان همسر و مادر دارد، باید روزانه انجام دهد و با توجه به ساعات زیادی که از خانه و خانواده‌اش دور است، ناخودآگاه و ناخواسته به بخشی از این روابط و وظایف لطمه وارد می‌شود که در نهایت تبعات بدی را برای خانواده به همراه دارد. در این گزارش به بهانه هفته دولت به بررسی مشکلات و البته تسهیلات کاری زنان کارمند و شاغل پرداخته‌ایم.

خانه‌داری که شاغل شدن

تا سال‌ها پیش اغلب خانم‌هایی که می‌شناختیم خانه‌دار بودند و تنها کاری که می‌کردند خانه‌داری و مراقبت از فرزندان و رسیدگی به همسر بود. اما با جلورفتن زمانه، اوضاع هم تغییر کرده است. بسیاری از زنان دیگر حاضر به ماندن در خانه و تنها پرداختن به کارهای خانه هستند نمی‌کنند و دوست دارند بخشی از انرژی خود را صرف کار در خارج از منزل کنند که علاوه بر سرگرمی، منبع درآمدی هم برای آنها تلقی می‌شود. در بسیاری مواقع، تنها به مسأله درآمدی زنان شاغل پرداخته می‌شود و به چالش‌هایی که یک خانم شاغل در طول روز با آنها دست و پنجه نرم می‌کند، توجهی نمی‌شود. معمولاً مسائلی که برای زنان شاغل از اهمیت بالایی برخوردار است و همیشه برایشان دغدغه فکری بوده و هست، برقراری تعادل بین زندگی و کار، درآمد برابر، آسیب‌هایی که در محیط کار با آن مواجه می‌شوند، فرصت‌های شغلی و مراقبت از فرزندان‌شان است.

زندگی یا کار؟

یکی از اصلی‌ترین کارهایی که از دیرباز خانم‌ها انجام می‌دادند، رسیدگی به کارهای خانه بوده است؛ به‌طوری که مرد وظیفه کار کردن در بیرون از خانه را برعهده داشت و زن کارهای خانه را متقبل می‌شد و به نوعی جایگاه‌های تعیین شده‌ای داشتند. اما با گذر زمان و با تغییرات در سبک زندگی، این روند هم دگرگون شده است؛ به‌طوری که در حال حاضر بسیاری از خانم‌ها، هم‌دوش همسران خود در بیرون از خانه کار کرده و در تأمین هزینه‌های خانه کمک می‌کنند. اما با وجود این که کار کردن به وظایف خانم‌ها اضافه شده، هنوز هم بخشی از کارهای خانه جزو وظایف خانم‌ها باقی مانده و آنها بعد از فارغ شدن از کار و مراجعت به خانه، تازه باید به فکر پخت و پز، تمیز کردن خانه و رسیدگی به همسر و فرزندان باشند. اما خوشبختانه عده‌ای از مردان برای تقسیم کردن کارها، به همسرانشان کمک کرده و بخشی از این بار را از دوش آنها برمی‌دارند. برقراری تعادل بین کار و زندگی برای خانم‌های شاغل دشوار است و تنها با برنامه‌ریزی و مدیریت دقیق می‌توانند از پس آن بیایند؛ به همین دلیل یکی از مواردی که استرس زیادی را برای خانم‌های شاغل در پی دارد، همین برقراری تعادل بین رسیدگی به امورات خانه و کار بیرون از منزل است.